

Лариса Гайда,
членкиня Національної спілки
краєзнавців України

**БІОГРАФІЧНІ НАРИСИ ПРО КРАЄЗНАВЦІВ КІРОВОГРАДЩИНИ
ЯК ОБ'ЄКТИ УКРАЇНСЬКОЇ ВІКІПЕДІЇ**
(тези виступу на IV Куценківських читаннях)

Український розділ Вікіпедії це унікальний ресурс, яким може користуватись й, водночас, творити кожен. Започаткований у 2004 році, за кількістю розміщених статей посідає 17 місце серед усіх мовних розділів, 10 – серед європейських та 3 – серед Вікі слов'янськими мовами. Відвідуваність саме україномовного ресурсу щорічно зростає, так за 2020 рік вона збільшилась на 21%. Географічна статистика переглядів досить широка, окрім України (більше 90%), це – Росія, США, Канада, Польща, Німеччина, Чехія, Нідерланди. У нашій країні найбільш поширені україномовна та російськомовна версії, але вони різняться не тільки мовами викладу, а й часто сутністю, неточностями, описами, тенденціями, оцінками подій та смислами. Таким чином, наповнення змістом цього єдиного універсального українського ресурсу є справою нагальною та суспільно корисною.

Проблеми історичної біографістики нашого краю частково нами досліджувались та були викладені у публікації: Гайда Л. А. Використання потенціалу сучасної історичної біографістики освітньому просторі Кіровоградщини // Науково-методичний супровід функціонування інформаційно-освітнього простору регіону: Науково-методичний вісник № 51. - Кіровоград: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2015. – С.320-326 (<http://koippo.in.ua/arhiv/mvisnuk/mv51.pdf>). Але питання біографічних нарисів про краєзнавців Кіровоградщини як об'єктів Української Вікіпедії дотепер не розглядалось у публічному просторі.

На сьогодні саме поняття «краєзнавець» чітко не визначене. Та ж Вікіпедія нам повідомляє, що «краєзнавство – збір, накопичення і популяризація відомостей про певну територію з різних точок зору: географії, геології, метеорології, рослинного і тваринного світу, населення, господарства, історії, культури тощо. Є також суспільним рухом». (<https://uk.wikipedia.org/wiki/Краєзнавство>). А «краєзнавець – дослідник, що вивчає історію, географію, економіку, етнографію, культуру, мистецтво, пам'ятки певного регіону, краю. Краєзнавців різних регіонів України об'єднує Національна спілка краєзнавців» (<https://uk.wikipedia.org/wiki/Краєзнавець>). Отож, маємо певні розбіжності, особливо у визначенні практичної діяльності.

На основі багаторічної комунікації на ґрунті краєзнавства ми можемо висловити припущення й поділити умовно краєзнавців на дві групи: перша – колеги, чії професії пов'язані з культурологічною складовою певного регіону та його громади – працівники музеїв, бібліотекарі, які займаються регіональною тематикою, науковці у межах їхніх дослідницьких інтересів, архівісти, представники органів місцевого самоврядування, тощо; другі – це люди різних професій, для яких краєзнавство стало захопленням, хобі, вони, здебільшого гуртуються навколо громадських організацій.

Будь-якого енциклопедичного видання про краєзнавців Кіровоградщини поки що немає, основні відомості зібрані й викладені Володимиром Боськом в «Історичних календарях» (особи представлені за роками народження). Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека імені Дмитра Чижевського має ґрунтовний ресурс з біографіями наших земляків, але саме краєзнавці як група не виділені (<https://wiki.library.kr.ua/index.php?title>). Також певним знаковим маркером є щорічне присудження обласної краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова на відзначення досягнень в галузі вивчення та популяризації історії й культури Кіровоградщини (https://uk.wikipedia.org/wiki/Кіровоградська_обласна_краєзнавча_премія_іме

ні_Володимира_Ястребова). У 2014 році було видано книгу про лауреатів цієї премії за 1994-2013 роки.

Аналіз вказаних джерел засвідчує той факт, що орієнтовно до 25% біографій-відомостей про відомих краєзнавців Кіровоградщини представлено в Українській Вікіпедії у вигляді стандартної статті, а про більшість, навіть широко відомих та визнаних дослідників й популяризаторів нашого краю, статті не складено. Як наслідок, час йде, багато деталей втрачається, у публікаціях та інформаційних ресурсах спостерігаємо неточності, перекручення, незаслужено «нав'язані ярлики», чутки, і все це – саме через відсутність офіційної біографії того чи іншого краєзнавця. І проблема не у механізмі розміщення, його можна швидко опанувати, це всього на всього інструмент, а в підготовці саме біографічних нарисів, формуванні історично вивіреного змісту, пошуку джерел та фото.

Вочевидь, настала реальна потреба у підготовці правдивих, ґрунтовних біографій наших краєзнавців без маніпуляцій, викривлень, з виявленням маловідомих фактів та з відповідними посиланнями, які стануть базою для подальших досліджень, опорою-ґрунтом для тих, хто має намір продовжувати ті чи інші дослідження. Також, цією справою ми будемо сприяти культурі захисту інтелектуальної власності авторів, адже до статті додається список праць.

Відтак, ми маємо шанс скласти певний пантеон земляків, які місцеві громади будуть ідентифікувати як своїх, включати їхні здобутки до експозицій місцевих музеїв та електронних ресурсів, доповнюючи існуючі архіви. А пам'яткоохоронна та просвітницька діяльність наших краєзнавців буде своєрідним прикладом для наслідування, засвідчуючи престижність цієї праці. Перспективним видається реалізація окремої програми з наповнення Української Вікіпедії, організованої органами влади – управління культури, освіти разом з місцевими громадами, безсумнівно цим ми зможемо показати реальний внесок краєзнавців у розвиток нашого краю та представити світовій спільноті наш гуманітарний ресурс.